

Laatdienst: 4 januari 2009
Kapelkerk, Laat 80, Alkmaar
Voorganger: Annerien Groenendijk
Serie: Bezieling
Thema: Een bezielend bruilofsfeest
Tekst: Johannes 2

Johannes 2:1 Op de derde dag was er een bruiloft in Kana, in Galilea. De moeder van Jezus was er, 2 en ook Jezus en zijn leerlingen waren op de bruiloft uitgenodigd. 3 Toen de wijn bijna op was, zei de moeder van Jezus tegen hem: 'Ze hebben geen wijn meer.' 4 'Wat wilt u van me?' zei Jezus. 'Mijn tijd is nog niet gekomen.' 5 Daarop sprak zijn moeder de bedienden aan: 'Doe maar wat hij jullie zegt, wat het ook is.' 6 Nu stonden daar voor het Joodse reinigingsritueel zes stenen watervaten, elk met een inhoud van twee à drie metrete. 7 Jezus zei tegen de bedienden: 'Vul de vaten met water.' Ze vulden ze tot de rand. 8 Toen zei hij: 'Schep er nu wat uit, en breng dat naar de ceremoniemeester.' Dat deden ze. 9 En toen de ceremoniemeester het water dat wijn geworden was, proefde - hij wist niet waar die vandaan kwam, maar de bedienden die het water geschept hadden wisten het wel - riep hij de bruidegom 10 en zei tegen hem: 'Iedereen zet zijn gasten eerst de goede wijn voor en als ze dronken zijn de minder goede. Maar u hebt de beste wijn tot nu bewaard!' 11 Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea, gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem.

Aan het begin van een nieuw jaar is nog meer dan anders de vraag: Wat bezielt mij? Wat bezielt ons? Een vraag - niet alleen in de betekenis die deze in de gewone omgangstaal heeft gekregen, in de trant van: wat haal je/wat haal ik in m'n hoofd? Wat brengt ons hier bij elkaar? Verwachten we daar echt iets van? Is dat niet een beetje achterhaald zo'n kerkdienst; een zoethoudertje, als je echt denkt dat zo'n samenkomst als dit een mens helpt om te kunnen leven!?

En daarmee zijn we dan meteen bij die andere laag in die vraag: wat bezielt ons - in de zin van: wat inspireert ons? Wat houdt ons gaande? Alle oorlogsdreiging en kredietcrises ten spijt? En dan is het een vraag die juist hier op z'n plaats is; die juist op dit moment gesteld mag worden. Hoe gaan we dit nieuwe kalenderjaar tegemoet treden: persoonlijk, als groep, in je werk of juist zonder werk?

En dan lezen we over een bruiloft... Een feestje dat in het water dreigde te vallen, maar dat gered wordt door toedoen van Maria. En dat gebeurt nog al eens ..dat vrouwen feestjes en andere situaties 'redden'. Is hier sprake van een 'bezielend bruilofsfeest'? En zo ja, *wat* bezielt ons dan? Jou en mij? In deze dienst, die als leerhuisdienst staat aangekondigd, is het mogelijk om even wat dieper in de materie te duiken. Wat kunnen we voor inspiratie putten uit dit verhaal over een op het oog gewone joodse bruiloft? Hoewel ...gewoon? In de hele discussie over of Jezus wel of niet getrouwd geweest is, wordt ook wel gesuggereerd dat het hier om zijn eigen bruiloft ging, van hem en Maria Magdalena. Maakt het wezenlijk iets uit of dat wel of niet zo is? Wij dachten van niet.

Wat in elk geval bijzonder is, is de manier waarop de evangelist Johannes ons dit verhaal vertelt. Als mensen van deze tijd zijn we vaak niet zo gevoelig voor symbolen en rituelen. Zeker niet op het vlak van Bijbel en theologie en de taal die daarbij gebruikt wordt. Johannes is er echter een meester in om met dubbele bodems te werken in zijn verhaal. Niets staat er zomaar... Alles verwijst wel ergens naar. Een gevoeligheid voor dat soort taalgebruik kan je een ander niet zomaar aanreiken. Maar we kunnen wel proberen te zoeken naar wat dit verhaal dan vertelt, juist tegen de achtergrond van de vragen waar ik mee begon.

"Op de derde dag was er een bruiloft in Kana, in Galilea."
Er is in het verloop van de tekst geen reden te ontdekken waarom Johannes hier spreekt van 'de derde dag'. Vanuit zijn visie, zijn theologie wel!
Hij wil meteen vanaf het begin Jezus' optreden, zijn persoon en zijn reacties in het licht plaatsen van Pasen, van de boodschap van de Opstanding: op de derde dag...

In het eerste hoofdstuk van Johannes horen we hoe Johannes de Doper de mensen op Jezus wijst en zegt: "Zie, het Lam van God."

Meteen vanaf het begin wordt hier duidelijk gemaakt wat Jezus' komst op aarde betekent.

Zoals dat ook doorklinkt in de woorden van Jezus tegen Maria:

"Vrouw, mijn tijd is nog niet gekomen!" Die tijd was pas gekomen toen hij in Gethsémané was en God vroeg of deze beker aan hem voorbij mocht gaan; toen hij overgeleverd werd voor de dood aan het kruis. De manier waarop Johannes ons vertelt over Jezus zit vol met verwijzingen naar wat komen zou.

Het is dan ook niet *per ongeluk* dat Jezus eerste openbare optreden uitgerekend op een bruiloft plaats heeft.

Een bruiloft betekent altijd een bruiloftsmaal, een maaltijd waarbij brood en wijn gedeeld worden. Een maaltijd rondom het verbond tussen mensen.

Het moment waarop twee mensen of twee volken elkaar trouw beloven heet in bijbelse termen een verbondssluiting. Zo wordt in de bijbel het Koninkrijk van God vergeleken met een bruiloftsfeest een verbondsfeest. Het verbond tussen God en mensen op z'n best!

Ik zei net: Het gaat hier ogenschijnlijk om een gewone joodse bruiloft, maar er klinkt iets meer in door:

Een bemoediging die wij zeker ook in deze tijd nodig hebben:

Gods bedoeling met mensen is dat wij met heel onze geschiedenis niet ten ondergaan in een algehele chaos. We zijn op weg naar Gods toekomst en die toekomst zal een feest zijn !

Waar haalt ze dat vandaan, denken jullie nu wellicht?

Ik denk dat die woorden van Johannes ons daartoe op het spoor zetten:

"Dit heeft Jezus gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem. "

Dit is het eerste van de tekenen... Daarmee is het grondmodel gegeven. De basis voor zijn optreden wordt hier gelegd.

Het eerste wat Jezus doet is zijn leerlingen meenemen naar een *bruiloft*, een verbondsfeest.

Ze zullen nog genoeg andere dingen tegen komen als ze met hem verdergaan: twistgesprekken met vertegenwoordigers van de joodse gevestigde orde, afwijzing, kritiek. Ze zullen de eenzaamheid zien die hem regelmatig ten deel valt en soms zullen ze daar in delen... Maar het begint met een feest! Alsof Johannes wil zeggen: *Mensen hiertoe zijn jullie uiteindelijk bestemd: voor het Messiaanse feest.*

Onderweg naar dat feest komt er van alles op onze weg: doodgewone mensen, heel gewone gebeurtenissen, zoals deze bruiloft. Maar ook in die gewone dingen zitten vaak symbolische verwijzingen naar dat andere. Datgene wat ons optilt boven het alledaagse, wat ons gaande houdt..

Symbolen..., daar staat een joodse bruiloft bol van.

Een voorbeeld:

Er wordt een glas gebroken, als symbool voor alles wat mis kan gaan, wat mensen bij de handen af breekt; symbool voor de gebrokenheid van deze wereld ook.

Een ander voorbeeld:

Bruidegom en bruid drinken samen een beker wijn, als symbool dat zij lief en leed willen delen. De beker van vreugde en overvloed, maar ook de beker van verdriet en lijden.

De beker van het lijden waarnaar Jezus verwijst als hij in Gethsémané vraagt of die beker aan hem voorbij mag gaan, maar die hij uiteindelijk alleen leeg drinkt.

Ten teken (hoe moeilijk te bevatten ook en voor meerdere uitleg vatbaar) dat ons - mensen uiteindelijk de beker van de *vreugde* gegend wordt.

Ik zei al even: Dit verhaal van Kana bepaalt ons ook bij de dagelijkse werkelijkheid: Er gebeurt iets dat niet voorzien was, nl: Op een te vroeg tijdstip raakt de wijn op en het feest dreigt in het water te vallen.

Maar.. al in de openingszinnen heeft Johannes ons verteld dat Maria, de moeder van Jezus, ook aanwezig was. Maria neemt het initiatief. Zij wil Jezus' hulp inroepen.

Daar is door de eeuwen heen veel over te doen geweest. Deed Maria daar nu goed aan of niet?

In de vertaling van het NBG -tot voor kort gangbaar!- komt de reactie van Jezus niet erg vriendelijk over: "Vrouw wat heb ik met u van node?". Of wel : is dat nu mijn zaak of uw zaak?

Het lijkt alsof Maria het bijzondere van Jezus wil gebruiken om een feestje te redden.

Daar leent hij zich niet voor. Hij is geen goochelaar of wonderdoener.

Tegelijk zien we / horen we -als we wat meer aan de weet komen over Johannes als verteller van dit verhaal - dat hij op deze plek in zijn evangelie dit verhaal vertelt, omdat hij wil laten zien *dat Jezus kwam*

om het 'feestelijke' van de geschiedenis te redden. Om de komst van Gods Koninkrijk, het verbondsfeest bij uitstek, te bevorderen.

Maar daarvoor was het nog geen tijd op dat moment.. En dat gaat ook bepaald niet vanzelf.

Er moet heel wat gebeuren voor het zover is, dat is wel gebleken in de tweeduizend jaar die volgden tot nu toe.

In elk geval moest Jezus daarvoor het 'Lam van God' worden. Woorden die ik met schroom in de mond neem. Ze geven aan waar het in het christelijk geloof omdraait. In elk geval is dat waar Johannes zijn verhaal op baseert: Jezus moest het Lam van God worden. Zoals de paaslammeren die in Egypte geslacht werden, voorafgaand aan de uittocht. Het bloed van het paaslam gestreken op de deurposten van de joden, redde hen van de dood. Het maakte dat zij uit Egypte konden wegtrekken -een nieuw leven tegemoet...

Zo werd Jezus 'Lam van God', opdat de dood uiteindelijk aan ons voorbij zou gaan...

Waar het lijkt alsof Maria zich blindstaart op deze concrete bruiloft, kijkt Jezus al vooruit naar de 'Bruiloft van het Lam'. Weer zo'n bijbelse term, geladen met symboliek. Verwijzend naar de manier waarop Jezus met het offer van zijn leven de weg baande naar bevrijding, naar een andere wereld, een andere werkelijkheid.

Het water in de reinigingsvaten, dat normaal gebruikt wordt om de stoffige voeten te wassen, wordt wijn. Wijn die herinnert aan het bloed van het lam..

Zware kost, die Johannes ons hiervoor zet: het Evangelie in een notendop.

Maar wat er uit springt - wat ons - hopelijk - kan inspireren - is dat Jezus op dit feest - bij zijn eerste openbare optreden - bezig is *iets te laten zien van het feit dat de geschiedenis van God met mensen uiteindelijk niet zal mislukken!!*

En dat lijkt ons in deze dagen misschien wel onwaarschijnlijker dan ooit. Als we ons bewust zijn van de dreiging die eruit gaat van wat er op dit moment allemaal weer gebeurt - juist daar in het Midden-Oosten. Een dreiging die veel verder reikt dan alleen de onoplosbare strijd tussen Palestijnen en Israël's. Want daardoor komt meteen het wankele evenwicht tussen westerse en Arabische landen op scherp te staan. Gekoppeld aan de kredietcrisis en de ongelijke verdeling van geld en goed in de wereld kan je je dan oprecht afvragen: wordt het ooit nog wat met deze wereld?

Kan je dan geloven dat het zo is ? Dat de geschiedenis van God met mensen niet zal mislukken?

Wie is dan God? Wat zingen we als we zeggen : Van U is de toekomst - kome wat komt?

In elk geval is God groter dan wat in ons straatje past. Groter dan 'de god van de ene groep' die uitgespeeld wordt tegen 'de god van de andere groep'. Zo werkt het in elk geval niet!!

Het is vaak een kwestie van hopen en geloven tegen beter weten in.

Zoals Eli Wiesel ooit zei, overlevende van de vernietigingskampen: "Als ik zou weten dat morgen de wereld vergaat, dan nog plant ik vandaag een boom!"

Johannes bepaalt zijn lezers bij een toekomst die ook in *zijn* dagen ver weg en onwaarschijnlijk leek...

En toch: "dit is het eerste wonderteken dat Jezus gedaan heeft".

Dit zegt *alles* over wat hij kwam be-tekenen (heel letterlijk!).

Het gaat hier in Johannes 2 om de geschiedenis van God en de mensheid. Ook ónze geschiedenis hoort daarbij. In de kleine dingen van alledag - in een gesprek met iemand die je eigenlijk niet mag, maar die opademt omdat *jij* even luistert...

In het samenzijn hier, om tòch - kome wat komt - te geloven dat er toekomst is! Voor mensen, voor deze wereld. Om je te laten bezielen, inspireren door eeuwenoude woorden, door muziek, door het delen van brood en wijn... Waardoorheen de belofte gestalte krijgt:

Ook onze geschiedenis gaat ergens heen, Gods weg met mensen zal niet mislukken.

Ook al lijkt het soms of alles alleen maar verder vastloopt en houden we ons hart vast...

Dwars door alles heen gaat een ritseling van feestvreugde, waar een mens een mens aanziet, iets herkent in de ander en zegt: **we moeten het samen doen**: in een nieuw jaar, elke dag opnieuw, in een huwelijk of een andere relatievorm, in een gemeenschap als hier, maar ook op de werkvloer, aan het ziekbed of in de uitzichtloze situatie van een mens die financieel aan de grond zit...

Alleen door mens te zijn vóór en met elkaar kan er iets veranderen. Worden dromen waar en kunnen mensen zich toevertrouwen aan het leven. Waar mensen trouw zijn aan een ander, trouw zijn aan zichzelf. En zo iets laten zien van wie God is: Onze Vader verborgen, van U is de toekomst: Kome wat komt!